

Hundägande – en betraktelse utifrån modern ekonomisk teori

HANS LIND

Ekonomisk teori har tillämpats på många områden och Jan Tullberg har i *Ekonomisk Debatt* analyserat den ekonomiska teorins imperialistiska tendenser (Tullberg 2006). I denna artikel ska jag, i stället för att försöka erövra territorier som andra ämnen befolkat, öppna upp ett nytt område och visa på hur den moderna ekonomiska teorin ökar vår förståelse av samhällets mysterier.

Den klassiska teorin om hundägande framgår av den terminologi som etablerats på området: Hundar delas in i *bruks-hundar* och *sällskapshundar*. I det första fallet är hunden en produktionsfaktor, som vid sidan av fysiskt kapital och humankapital producerar allt från fårkött till vaktjänster. Denna aspekt förefaller tämligen självklar och okontroversiell och lämnas därför utanför den fortsatta analysen.

Den andra kategorin är alltså sällskapshundarna och här ser man hunden som en vara som direkt ingår i individernas nyttofunktioner. Benämningen sällskapshund manar fram bilden av ensamma och isolerade människor som behöver hunden som sällskap, och som kanske väljer hunden framför människor. Teorin att "sällskapshundens" främsta roll är att vara sällskap är måltavlan för denna artikel. I stället vill jag utveckla en teori som bygger på mer moderna begrepp som asymmetrisk information och hyperboliska preferenser.

Hundar och asymmetrisk information

På en rad olika områden har vi problem med att bedöma andra människors egenskaper och själva förmedla till andra på ett trovärdigt sätt vilka egenskaper vi har. Hur ska den äldre herren som är ute och promenerar kunna tala om för omgivningen att han är ofarlig och inte någon pedofil? Hur ska den som är intresserad av att småprata lite med folk när man är ute och går dels kunna tala om att man är intresserad av det och dels veta vilka som det är ofarligt att prata med?

Hundens signaleringsroll är förstas att den ger den som är ute och promenerar ett legitimt skäl att vara ute och gör det möjligt för andra att dra slutsatser om varför man är ute. Har man dessutom en typiskt snäll hund som en golden retriever eller en labrador eller en liten hund som en tax eller spaniel så är signalen särskilt tydlig: Där går en ofarlig människa.

En person som absolut inte vill växla några ord med främlingar skaffar t ex inte en liten gullig social hund som en norfolkterrier. Med en sådan hund är det ju uppenbart att alla gamla damer och barn under tio år kommer att stanna och vilja klappa hunden.

Kort sagt: Hundens roll är inte att ersätta människor som sällskap utan att underlätta umgänge mellan människor i en värld av asymmetrisk information.¹

Hundar och hyperboliska preferenser

Under senare år har teorier uppstått som betonar att människans preferenser kan vara sådana att man faller för frestelsen att göra det som ligger i ens kortsiktiga intresse fast man inser att det inte ligger i ens långsiktiga intresse. Det kan vara rationellt att fatta ett beslut om att sluta röka, men också rationellt att skjuta

INLÄGG

Hans Lind är professor i fastighetsekonomi vid KTH och har, förutom att gå ut med hunden, främst forskat om bostadsmarknaden. hans.lind@infra.kth.se

¹ Som alla signaleringsfunktioner kan även denna utnyttjas för andra syften, vilket senast illustrerats av filmen "Hundtricket".

upp genomförandet till i morgon. I *Swedish Economic Policy Review* (2005) finns ett antal artiklar på detta tema och där diskuteras också mer eller mindre avancerade strategier som ens ”långsiktiga jag” kan använda för att försvåra för ens ”kortsiktiga jag” att få sin vilja igenom.²

Ibland möter man under hundpromenader personer vars hund dött, hunddar lever ju inte så länge. Det är vanligt att personen då säger att de inte tänker skaffa någon ny hund. Det vanligaste argumentet är då att ”man blir ju så bunden”. Efter någon månad brukar man dock möta personen igen med en ny hund. En vanlig kommentar är då: ”Vi blev ju bara sittande inne när vi inte hade hund”. Hunden är alltså ett redskap för ens långsiktiga jag att tvinga det kortsiktiga jaget till underkastelse. Man vet att det egentligen är bäst för en att gå ut och promenera varje dag, både för att man får motion och för att man kommer ut och träffar folk vilket gör en på bättre humör. Utan det tvång som en hund innebär tar emellertid trögheten över och det kortsiktiga jaget vinner.

Hunden bidrar rimligen även mer allmänt till ett ordnat liv. Har man hund är det lättare att säga att man inte kan vara borta så länge och få en ursäkt för att inte delta i ett mer utsvävande liv. Den som egentligen hellre vill leva ett ”Svenssonliv” får en bättre ursäkt.

En ytterligare variant på de hyperboliska preferenserna

En intressant observation är att hundar har en positiv effekt på stämning och trivsel både på äldreboenden och fångelser. Detta kan dock inte förklaras av någon av de teorier som formulerats ovan. Alla på boendet och fångelset umgås med varandra under en längre tid så det finns inte mycket asymmetrisk information. Och jag tror inte fången behöver

något extra incitament för att ta sig ut.

Kanske finns dock även i dessa fall en parallell till de hyperboliska preferenserna, men på den mentala nivån. Det finns ju en massa saker som vi inser att det är meningslöst att tänka på, men som vi inte kan undvika att tänka på. Tankar som kan göra oss deprimerade eller aggressiva. Kanske är det så att hunden underlättar för ”vårt” överjag att få oss att tänka på annat. Hunden fungerar som distraktion – en distraktion som vi inte skulle behöva om vi kunde styra våra tankar lika rationellt som vi kan styra våra handlingar i den klassiska nytomaximeringsmodellen.

Avslutning

Det finns många andra aspekter som en mer utvecklad teori om hundägande behöver kunna förklara. Hur ska vi t ex tolka den trend med minihundar som startade med Paris Hilton? Går detta att förklara med en teori som liknar den om varför hundar har en positiv effekt i en konkurrensutsatt värld som ett fångelse? Och hur är det med kamphundar – ska vi se dem mer som brukshundar som ger skydd i en farlig miljö eller som ett försök att signalera att man själv är lika tuff som hunden?

Vi får väl se om Kennelklubben är intresserad av att sponsra något mer omfattande forskningsprojekt för att mer seriöst testa de hypoteser som beskrivits ovan.

REFERENSER

Davidson, D (2004), ”Paradoxes of Irrationality”, i Davidson, D, *Problems of Rationality*, Clarendon Press, Oxford.

Swedish Economic Policy Review (2005), ”Regulating Unhealthy Consumption”, årg 12, nr 2.

Tullberg, J (2006), ”Ekonomisk imperialism – ett tvärvetenskapligt framsteg eller en villöväg?”, *Ekonomisk Debatt*, årg 34, nr 6, s 79-90.

² Det kan noteras att det finns filosofer som menar att det ligger i människans natur att ha ett jag med flera nivåer där en nivå så att säga övervakar en annan, se Davidson (2004).